

Sertificētu dabas ekspertu atzinums

par derīgo izrakteņu (kūdras) ieguves, ūdens novadīšanas sistēmas pārbūves un
pievedceļa “Garā kūdras purva ceļš” ierīkošanas ietekmi uz
īpaši aizsargājamo vaskulāro augu un putnu sugām un
Eiropas Savienības nozīmes, Latvijā īpaši aizsargājamiem biotopiem kūdras atradnē “Garais purvs”

AS “Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas reģions, Jaunjelgavas meža iecirknis,
503. kvartālapgabala 229., 230. kvartāls,
zemes vienību kadastra apzīmējuma Nr. 32460050071
Sēlijas virsmežniecības Kokneses Valsts meža dienesta nodaļa
Kokneses novads, Bebru pagasts, Kokneses pagasts

Eksperts	Vija Kreile
Eksperta sertifikāta Nr., derīguma termiņš, jomas	Sertifikāta Nr. 021 (jomas: vaskulārie augi, meži un virsāji, zālāji, purvi; sertifikāts derīgs līdz 17.07.2023.)
Atzinumā izvērtētās sugu/biotopu grupas	Vaskulārie augi, purvi, meži un virsāji
Apsekošanas datumi	2019.gada 9.aprīlis, 2021.gada 12.aprīlis, 21.maijs, 4.jūnijs
Ziņas par laika apstākļiem, apsekošanas ilgumu, platību, metodi	- laika apstākļi - atbilstoši mežu un purvu biotopu struktūras elementu un zemsedzes vērtēšanai, kā arī mežaudžu atbilstības aizsargājamajiem meža biotopiem novērtēšanai; - augu sugu un biotopu apsekošanas ilgums kopā ~ 22 stundas; - apsekoti LVM 503. kvartālapgabala 229., 230.kvartāli un citu lietotāju zeme (kopā 217 ha, 2010.-2020.gada meža inventarizācija, apsekotā teritorija iezīmēta 1.pielikuma shēmā ar melnu līniju); - teritorija apsekota pēc maršruta metodes, plānotās darbības ietekmes zonā pilnībā apsekojot potenciāli bioloģiski vērtīgos purva un meža nogabalus, novērtējot apsekoto nogabalu atbilstību ES nozīmes biotopiem saskaņā ar metodiku^{1,2}, Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu veidiem³, kā arī īpaši aizsargājamo vaskulāro augu sugu⁴ sastopamību; - izvērtēta informācija par īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem LVM datubāzē GEO; - izvērtēta informācija par aizsargājamām sugām un biotopiem dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols” (skatīts atkārtoti, pēdējo

¹ Auniņš A. (red.), 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. precizēts izdevums. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Rīga, 360 lpp.

² <https://www.daba.gov.lv/lv/biotopu-kartesanas-metodikas-0>

³ LR Ministru kabineta noteikumi Nr.350 „Par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”

⁴ LR Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

	reizi 18.06.2021, turpmāk tekstā – DDPS Ozols); Sugu zinātniskajiem un latviskajiem nosaukumiem izmantoti noteicēji un taksonu saraksti (Gavrilova, Šulcs, 1999)⁵, (Āboliņa, Piterāns, Bambi, 2015)⁶, (Kavacs, 1998)⁷. Atzinuma sagatavošanai izmantota informācija: 1) AS “Latvijas valsts meži” paredzētās darbības izvietojuma plāns; 2) Vides pārraudzības valsts biroja Programma Nr. 5-03/8; 3) Ietekmes uz vidi vērtējums derīgo izrakteņu (kūdras) ieguvei, ūdens novadīšanas sistēmas pārbūvei un pievedceļa ierīkošanai (sagatavojusi vides eksperte V.Kreile, 01.04.2016); 4) Vides norādījumi “Garā kūdras purva ceļa” būvei, (sagatavojis meža infrastruktūras speciālists A.Dzērve, 03.09.2019); 5) Hidroloģiskais atzinums par ūdens novadīšanas iespējām, t.sk. grāvju tīkla plāns (sagatavojis meliorācijas inženieris K.Krastiņš, 18.06.2014).
Eksperts	Gaidis Grandāns
Eksperta sertifikāta Nr., derīguma termiņš, jomas	Sertifikāta Nr. 061 (joma: putni; sertifikāts derīgs līdz 07.08.2024.)
Atzinumā izvērtētās sugu/biotopu grupas	Putni
Apsekošanas datumi	2021.gada 17. marts, 2021. gada 20. aprīlis, 2021. gada 12. maijs
Ziņas par laika apstākļiem, apsekošanas ilgumu, platību, metodi	- laika apstākļi – piemēroti teritorijas izvērtēšanai atbilstoši mērķim; - kopējais apsekošanas ilgums ~ 15 stundas; - izvērtēta informācija par īpaši aizsargājamām putnu sugām LVM ģeotelpisko datu sistēmā LVM GEO un DDPS Ozols (skatīts atkārtoti, pēdējo reizi 30.06.2021); dabas novērojumu portālā www.dabasdati.lv (skatīts atkārtoti, pēdējo reizi 30.06.2021) 500 m attālumā no paredzētās darbības vietas; - putnu sugu konstatēšanai izmantotas vizuālās metodes, lietojot binokli <i>Carl Zeiss Terra 10 x 42</i>; fotoaparātu <i>Canon 6D</i> ar objektīvu <i>Canon 100 – 400 mm/f:5,6 II</i>. Putnu sugu provocēšanai izmantots pārvietojamais skaļrunis <i>JBL Flip4</i>; - apsekojamās teritorijas robežu noteikšanai dabā un sugu atradņu fiksēšanai izmantots planšetdators ar GPS datu pieslēgumu.
Aizsardzības statuss	Nav.
Atzinuma sniegšanas mērķis	Paredzētās darbības iespējamās ietekmes izvērtēšana uz īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem saskaņā ar Vides pārraudzības valsts biroja 03.07.2020 programmu Nr. 5-03/8 ietekmes uz vidi novērtējumam kūdras ieguvei kūdras atradnē “Garais purvs”

⁵ Gavrilova Ģ., Šulcs V. 1999. Latvijas vaskulāro augu flora. Taksonu saraksts. Rīga: Latvijas Akad. b-ka. 135 lpp.

⁶ Āboliņa A., Piterāns A., Bambi B., 2015. Latvijas ķērpji un sūnas. Taksonu saraksts. Salaspils: Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava", DU AA Saule, 213.lpp.

⁷ Kavacs G. (atb. red.) 1998. Dzīvās dabas taksonu latvisko nosaukumu rādītājs. - Latvijas Daba. Enciklopēdija. 6. Rīga: Preses nams, 187-245.

(128,013 ha) un pievedceļa “Garā kūdras purva ceļš” (0,52 km) izbūvei Bebru pagastā, Kokneses novadā.

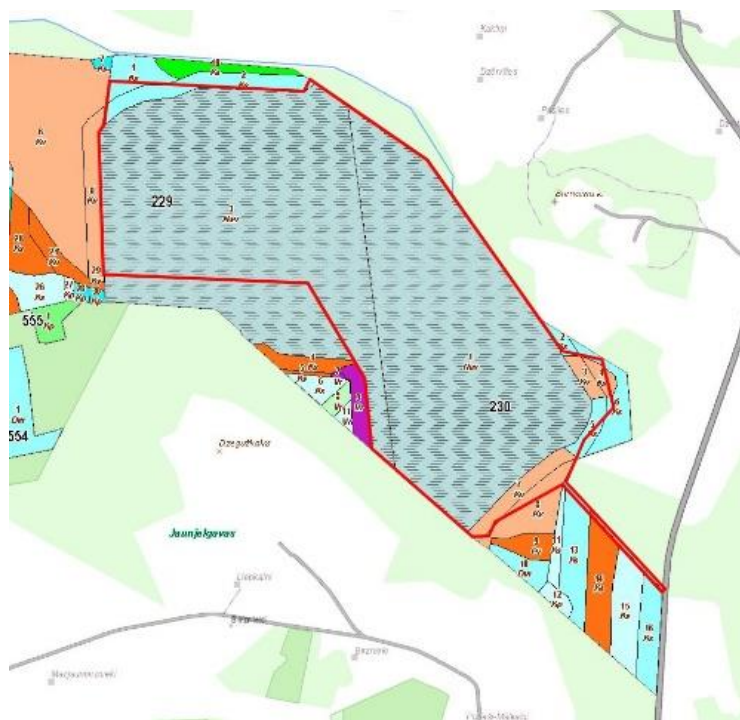
1. Vispārīgs pētāmās un piegulošās teritorijas apraksts, arī informācija par teritorijas reljefu un mikrolieljefu, hidroloģisko režīmu, sastopamajiem biotopiem un attiecīgās grupas sugām, kā arī apsaimniekošanu (arī informāciju par teritorijas vēsturisko apsaimniekošanu, ja tāda zināma), norādot dabisko, daļēji dabisko un antropogēnas izcelsmes platību īpatsvaru

1.1. Atrāšanās vieta

Apsēkotā teritorija atrodas Viduslatvijas zemienes Viduslatvijas nolaidenumā, Viduslatvijas ģeobotāniskajā rajonā⁸, garenā ieplakā esošā meža masīvā, ko no austrumiem norobežo valsts autoceļš P79 Koknese-Ērgļi, bet no ziemeļiem, ziemeļaustrumiem un dienvidiem - meliorētas lauksaimniecības zemes. Plānotais kūdras ieguves laukums ietver Garo purvu un tam apkārt esošo meža joslu LVM Jaunjelgavas iecirkņa 503.kvartālapgabala 229. un 230.kvartālā. Pievedceļš plānots no kūdras ieguves vietas dienvidu malas līdz valsts autoceļam. Apsēkotā teritorija un plānotās darbības vieta parādīta shēmā 1.pielikumā.

1.2. Teritorijas apraksts

Pēc Meža valsts reģistra inventarizācijas datiem 95% no plānotā kūdras ieguves laukuma platības veido sūnu purvs, un tikai 5% - nosusināti priežu un bērzu meži (1.attēls). Plānotās darbības teritorija robežojas ar dažāda vecuma dabiskas izcelsmes sekundārām mežaudzēm. Dominē bērzu un priežu meži nosusinātās kūdras augsnēs, dienvidrietumu malā ir neliels reljefa pacēlums, kur kūdras slāņa nav, un ir mežs vēra augšanas apstākļos. Meži ir saimnieciski izmantojami, pēdējos 20 gados darbība veikta galvenokārt 230.kvartāla dienvidu daļā - blakus plānotajam pievedceļam, kur mežs četros nogabalos atjaunots pēc nociršanas, un tajos veikta arī jaunaudžu kopšana.

1.attēls. Plānotās darbības vieta uz mežaudžu plāna pamatnes.

⁸ Latvijas daba, 2. Enciklopēdija. Rīga, 1995. 255.lpp.

1.3. Informācija par īpaši aizsargājamiem biotopiem un sugām

Plānotās darbības teritorijā un tai piegulošajā zonā saskaņā ar DDPS Ozols ES nozīmes mežu un purvu biotopi (*Aktīvi augstie purvi*, 7110*, *Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās*, 7120, *Purvaini meži*, 91D0*, *Veci vai dabiski boreāli meži*, 9010*) ir reģistrēti atbilstoši V.Kreiles 2015.gada biotopu kartējumam, kas tika sagatavots ietekmes uz vidi vērtējuma vajadzībām⁹. ES nozīmes biotopu telpiskais izvietojums pēc 2015.gada inventarizācijas parādīts 2.attēlā. Papildus tam 2020.gadā Dabas skaitīšanas gaitā¹⁰ piegulošajā teritorijā, zemes vienībā Nr. 32460060209 reģistrēts viens ES biotopa 91D0* *Purvaini meži* poligons.

Informācijas par īpaši aizsargājamām sugām DDPS Ozols nav, taču LVM datu bāzē GEO ir reģistrētas ierobežoti izmantojamas īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas: apdzira *Huperzia selago*, gada stāpeknis *Lycopodium annotinum*, un īpaši aizsargājamas sūnu sugas: Hellera ķīļlape *Anastrophyllum hellerianum* un kailā apaļlape *Odontoschisma denudatum*.

Informācija par apsekošanas laikā konstatētajām īpaši aizsargājamo vaskulāro augu sugu un ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamo biotopu atradnēm apkopota šī atzinuma 3.1. un 4.punktā.

2.attēls. ES nozīmes biotopu poligonu izvietojums saskaņā ar DDPS "Ozols" un Dabas skaitīšanas datiem.

⁹ Garais purvs. Ietekmes uz vidi vērtējums derīgo izrakteņu (kūdras) ieguvei, ūdens novadīšanas sistēmas pārbūvei un pievedceļa ierīkošanai (sagatavojusi vides eksperte V.Kreile, 01.04.2016)

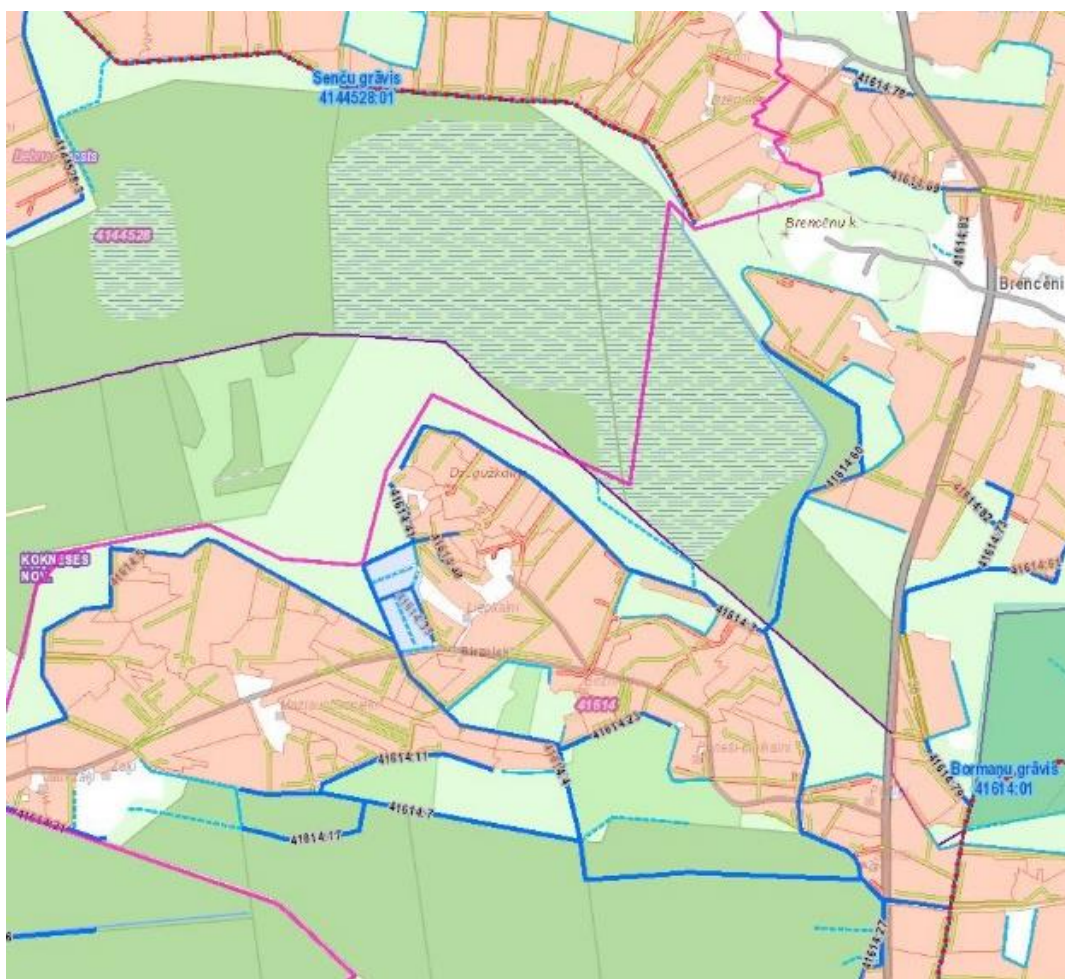
¹⁰ Npublicēti DAP projekta "Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā" dati

1.4. Hidroloģiskā režīma raksturojums

Teritorijas raksturojumam izmantota Meliorācijas kadastra informācijas sistēma¹¹ un hidroloģiskais atzinums par ūdens novadīšanas iespējām Garā purva kūdras atradnē¹², kā arī topogrāfiskās kartes un LiDAR lāzerskenējuma attēli.

Garais purvs un apkārtējie meži ietilpst meža meliorācijas sistēmā “Černovs-1”, kuras pārbūve veikta 2012.gadā. Seno grāvju tīrīšana Garajā purvā nav veikta, taču meliorācijas sistēmas darbības nodrošināšanai ir pārtīrīti novadgrāvji un meža susinātājgrāvji. Purvs atrodas Senču grāvja un Bormaņu grāvja sateces baseinos (3.attēls). Gar meža masīva ziemeļu – ziemeļaustrumu malu esošā Senču grāvja (kods 4144528:01) pārbūve veikta 2014.-2015.gadā, pieņemts ekspluatācijā 14.01.2015. Notece uz Bormaņu grāvi virzīta gar meža malu un caur lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Bormaņu grāvis (kods 41614:01) pārbūvēts 2018.gadā, pieņemts ekspluatācijā 19.07.2018.

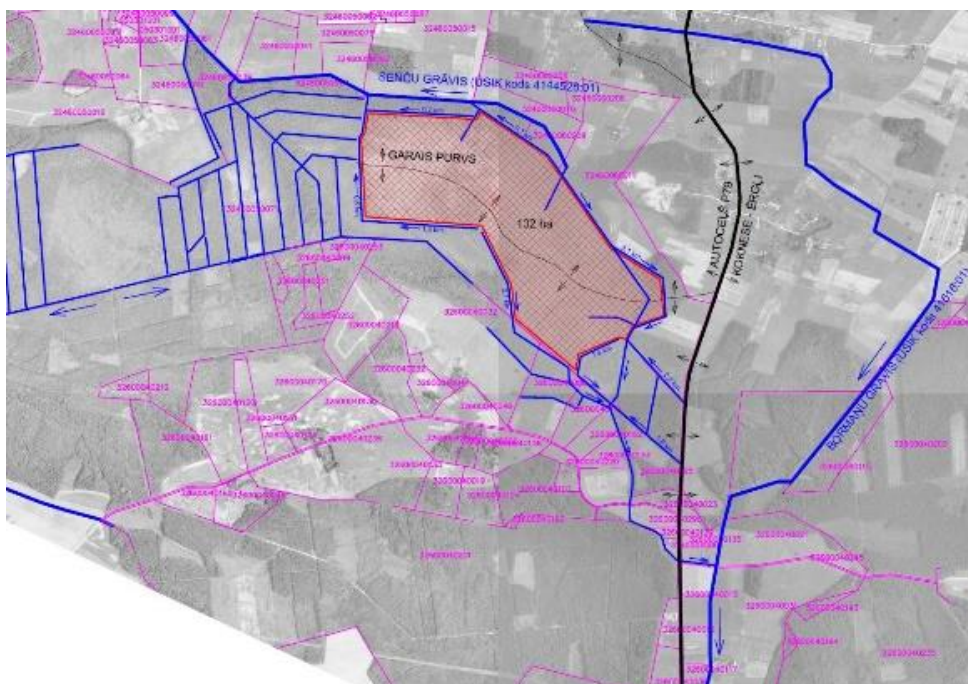
Notece galvenie virzieni parādīti 4.attēlā.

3.attēls. Senču grāvja un Bormaņu grāvja sateces baseini un meliorētās lauksaimniecības zemes Garā purva apkārtnē. www.melioracija.lv (skatīts 13.06.2021).

¹¹ www.melioracija.lv (skatīts 13.06.2021)

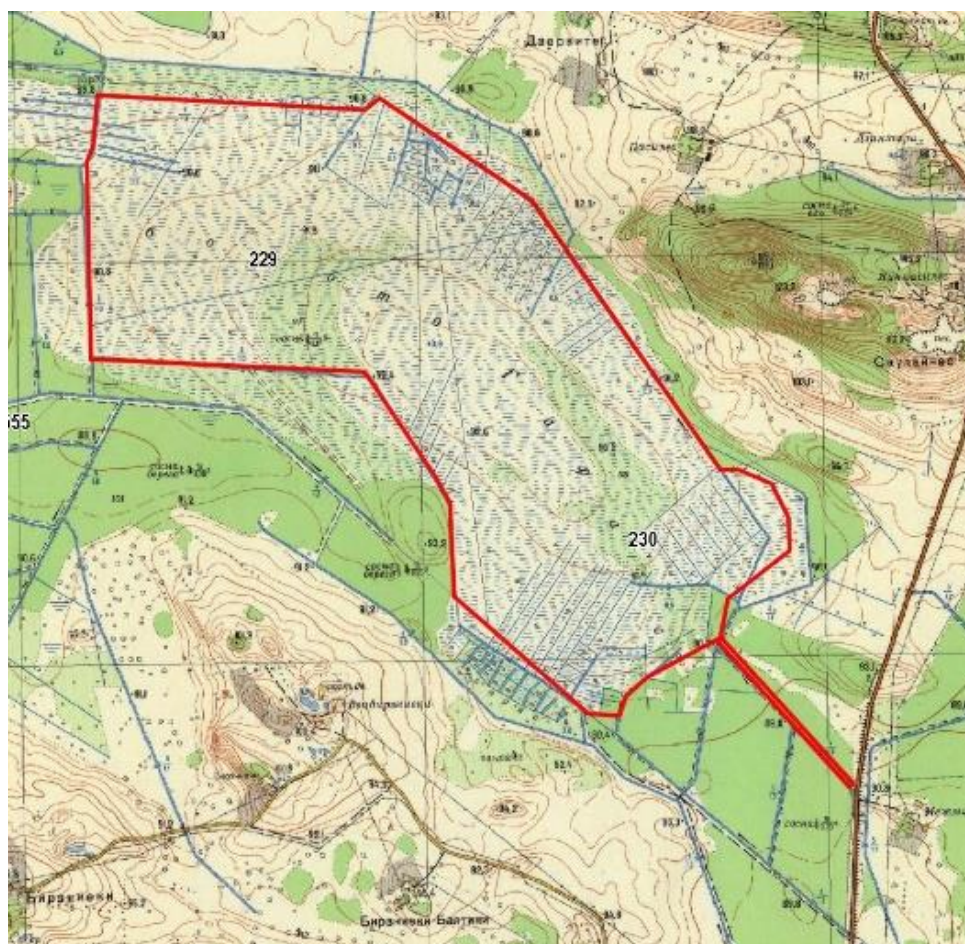
¹² Hidroloģiskais atzinums par ūdens novadīšanas iespējām, t.sk. grāvju tīkla plāns (sagatavojis meliorācijas inženieris K.Krastiņš, 18.06.2014)

4.attēls. Notece no plānotās darbības vietas uz Senču grāvi un Bormaņu grāvi (K.Krastiņš, 2014)

1.5. Kūdras ieguve

Kūdras atradnes austrumu un dienvidaustrumu daļa (230.kvartālā) saskaņā ar 1958.gada projektu ir bijusi sagatavota kūdras ieguvei, un tur 1960. – 1968.gadā iegūta pakaišu kūdra ar gabalkūdras metodi. Par kūdras ieguvi liecina grāvīšu tīkls (6.attēls) purva perifērijas lielākajā daļā, šobrīd tur kūdras veidošanās notiek tikai daļēji.

6.attēls. Kūdras ieguvei sagatavoto grāvīšu tīkls PSRS ģenerālštāba kartē 1:10000 (1986).

2. Ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām

Tuvākās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – *Natura2000* teritorijas, kas veidotas purvu un purvaino mežu aizsardzībai, ir dabas liegumi “Šķibu purvs” (524 ha) – 5,8 km attālumā, “Aizkraukles purvs un meži” (1532 ha) – 10,4 km attālumā, “Vērenes purvi” (1213 ha) – 11,4 km attālumā (7.attēls). Dabas parks “Ogres ieleja” atrodas 9,8 km attālumā. Minētās teritorijas atrodas pietiekamā attālumā, nav saistītas ar kūdras atradni, un plānotajai darbībai nebūs ietekmes uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

7.attēls. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura2000*) - ar sarkanu kontūru.
Paredzētās darbības vieta – ar melnu kontūru.

3. Konstatētās īpaši aizsargājamās sugas vai sugu grupas un to izplatības īpatnības, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā un to ietekmes vērtējums

3.1. Vaskulārie augi

Apsekotajā teritorijā zemsedzē valdošās ir boreālajiem skujkoku mežiem un augstajiem purviem raksturīgās augu sugas. Pieaugušajās mežaudzēs koku stāvu veido parastā priele *Pinus sylvestris*, āra bērzs *Betula pendula*, purva bērzs *Betula pubescens*, parastā egļu *Picea abies*, nelielā daļā no teritorijas - arī parastā apse *Populus tremula*. Sausākajos mežos paredzētās darbības piegulošajā teritorijā paaugu veido parastā egļu, parastais pīlādzis *Sorbus aucuparia*, bet mitrākajos – purva bērzs. Zemsedzi veido meža zaķskābene *Oxalis acetosella*, pūkainā zemzālīte *Luzula pilosa*, mellene *Vaccinium myrtillus*, brūklene *Vaccinium vitis-idaea*. Mežos nosusinātās kūdras augsnēs un purvā ir daudz sīkkrūmu: mellene, brūklene, zilene *Vaccinium uliginosum*, purva vaivariņš *Ledum palustre*, sila virsis *Calluna vulgaris*, melnā vistene *Empetrum nigrum*. No sūnām meža joslā biežāk sastopamās ir Šrēbera rūšaine *Pleurozium schreberi*, spīdīgā stāvaine *Hylocomium splendens*, Magelāna sfagns *Sphagnum magellanicum*, šaurlapu sfagns *Sphagnum angustifolium*, smaillapu sfagns *Sphagnum capillifolium*, bet purvā arī

iesarkanais sfagns *Sphagnum rubellum*, brūnais sfagns *Sphagnum fuscum*. Kopumā sugu sastāvs ir nabadzīgs.

Apsekotajā teritorijā konstatēta viena ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama vaskulāro augu suga – gada staipekņi *Lycopodium annotinum*. Suga iekļauta arī Eiropas Padomes 21.05.1992. direktīvas "Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību" V pielikumā. Sastopamības novērtējums Latvijā: U1 - kopējais vērtējums - sugu aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-nepietiekams (staipekņu klasei)¹³.

Gada staipekņa atradņu novērtējums dots 1.tabulā. Tā kā suga aug izklaidus dažāda lieluma grupās, nav uzmērīts aizņemtais laukums, bet vērtēta sastopamība.

1.tabula

Gada staipekņa *Lycopodium annotinum* atradnes apsekotajā teritorijā (V.Kreile)

N. p.k.	Kv., nog.	LKS 92 X koord.	LKS 92 Y koord.	Reģistrējuma datums	Sastopamība*	Novietojums attiecībā pret paredzētās darbības vietu	Esošie un potenciālie apdraudošie faktori
1	228.kv. 21.nog.	589114	286016	23.11.2015	Daudz	50-150 m no kūdras ieguves vietas robežas	Esošie – nav. Potenciālie – nav.
2	228.kv. 29.nog.	589172	285985	23.11.2015	Daudz	30-60 m no kūdras ieguves vietas robežas	Esošie – nav. Potenciālie – nav.
3	228.kv. 30.nog.	589185	285937	23.11.2015	Vidēji	20-50 m no kūdras ieguves vietas robežas	Esošie – nav. Potenciālie – nav.
4	229.kv. 1.nog.	589317	286715	12.05.2015	Vidēji	50-70 m no kūdras ieguves vietas robežas	Esošie – nav. Potenciālie – nav.
5	229.kv. 2.nog.	589667	286676	12.05.2015	Vidēji	0-50 m no kūdras ieguves vietas robežas	Esošie – nav. Potenciālie – augu bojāšana grāvja tiešā tuvumā
6	229.kv. 4.nog.	589948	285697	12.05.2015	Vidēji	90 m no plānotā kūdras ieguves laukuma	Esošie – nav. Potenciālie – nav.
7	229.kv. 9.nog.	590064	285608	12.05.2015	Daudz	ES nozīmes biotopā 9010* <i>Veci vai dabiski boreāli meži</i> , 20-60 m no plānotā kūdras ieguves laukuma	Esošie – nav. Potenciālie – novēršami, neskarot biotopu un veidojot grāvja atbērtni austrumu pusē
8	230.kv. 1.nog.	590419	285204	12.04.2021	Vidēji	Plānotajā kūdras ieguves laukumā	Esošie – nav. Potenciālie – nav novēršami, ja iegūst kūdras
9	230.kv. 7.nog.	590520	285173	12.04.2021	Vidēji	Plānotajā kūdras ieguves laukumā	Esošie – nav. Potenciālie – nav novēršami, ja iegūst kūdras
10	230.kv. 13.nog.	590766	285255	23.11.2015	Vidēji	10-20 m no plānotā pievedceļa trases	Esošie – nav. Potenciālie – augu bojāšana, ierīkojot ceļa trasi; lielākā

¹³ https://www.daba.gov.lv/public/lat/dabas_aizsardzibas_plani/dati1/zinojumi_eiropas_komisijai/

							atradnes daļa saglabāsies un atjaunosies
11	230.kv. 14.nog.	590878	285172	12.04.2021	Vidēji	Uz plānotās pievedceļa trases	Esošie - grāvja un robežstīgas uzturēšana. Potenciālie – augu bojāšana, ierīkojot ceļa trasi; lielākā atradnes daļa saglabāsies un atjaunosies.
12	230.kv. 14.nog.	590931	285106	12.04.2021	Vidēji	Uz plānotās pievedceļa trases	
13	230.kv. 14.nog.	590888	285021	23.11.2015	Vidēji	ES nozīmes biotopā 9010* <i>Veci vai dabiski boreāli meži</i> , 20-300 m no plānotā pievedceļa trases	

*Sastopamības vērtējums:

Daudz – veido vienlaidus audzes

Vidēji – sastopamas nelielas grupas izklaidus

Maz – atsevišķi augi

Latvijā gada staipekņi sastopami diezgan bieži visā teritorijā, parasti veido klājeniskas dažāda lieluma audzes sausieņu un nosusinātajos mežos¹⁴, diezgan bieži veido tīraudzes¹⁵. Analizējot gada staipekņa izplatību LVM valdījumā esošajos mežos, konstatēts, ka sugai ir vienmērīga izplatība visos fiziogēogrāfiskajos un ģeobotāniskajos rajonos, tā sastopama gan dabiskos, gan ietekmētos un pārveidotos biotopos, pie tam nosusinātos mežos tai nereti ir ekspansīvs raksturs¹⁶.

Kopējais gada staipekņa reģistrējumu skaits datu bāzēs ir 14478, no tiem uz 01.03.2021 LVM GEO datu bāzē reģistrēti 6105. Savukārt DDPS Ozols sugu punktu slānī ir 4305 reģistrējumi (skatīts 21.06.2021, dati par 2000.- 2021.gadu); sugu laukumu slānī - 31 laukums; sugu novērojumu slānī - 4037 gada staipekņa novērojumi (skatīts 25.06.2021, ir dati tikai par 2017.-2021. gadu). Lielai daļai novērojumu nav reģistrēts sugas aizņemtās platības laukums, bet reģistrētās laukumu platības svārstās plašā amplitūdā - no 1 m² līdz 2000 m². Atsevišķās vietās dažādu detalizētu pētījumu rezultātā sugas izplatība ir rūpīgāk novērtēta, tādēļ tur izveidojies blīvs reģistrējumu tīkls, kur katru punktu nav korekti uzskatīt par atsevišķu atradni. LVM datu bāzē GEO suga tiek reģistrēta plānoto darbību iespējamās ietekmes zonās, savukārt DDPS Ozols ir sīkāka informācija par izplatību īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurām izstrādāti dabas aizsardzības plāni. DDPS Ozols sugu novērojumos "Dabas skaitīšanas" projektā iegūtie reģistrējumi atspoguļo konkrētā eksperta aktivitāti, bet neliecina par kopējo izplatību (tā sagaidāma lielāka, jo ne katrs eksperts atzīmē punktu, bet pievieno datus biotopa anketām, kas te nav analizēti). Visi dati savstarpēji pārklājas dažādos līmeņos, un nav iespējams precīzi novērtēt sugu atradņu skaitu un aizņemto platību.

Paredzētās darbības rezultātā tiks iznīcinātas divas gada staipekņa izklaidus grupas kūdras ieguves laukumā un atsevišķi augi tieši uz plānotā pievedceļa trases, kas, salīdzinot ar pieejamo informāciju, nav vairāk par 0,02% no zināmā aptuvenā atradņu skaita. Vitālas audzes saglabāsies blakus plānotās darbības vietai ES nozīmes biotopos 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži*, kā arī citos skujkoku un jauktos mežos. Ņemot vērā sugas izplatības raksturu un atjaunošanās dinamiku, paredzams, ka populācijai netiks nodarīts būtisks kaitējums, jo kūdras atradnei un pievedceļam piegulošajos nosusinātajos

¹⁴ Priedītis N., 2014. Latvijas augi. Rīga, Gandrs, 888 lpp.

¹⁵ Eglīte Z., Šulcs V., Latvijas vaskulāro augu flora: Lycopodiophyta, Equisetophyta, Polypodiophyta. - Rīga: Latvijas Universitāte, 2000. – 88 lpp.

¹⁶ Rove I., Kreile V., Marga D. Occurrence of Stiff Clubmoss *Lycopodium annotinum* L. within lands managed by the Latvia's State Forest. 8th International Conference of Biodiversity Research, *Book of Abstracts*, Daugavpils, 28.-30.04.2015, p.128.

priežu un bērzu mežos ir piemēroti apstākļi sugas augšanai. Īslaicīgi sagaidāma sugas atradņu platības samazināšanās konkrētajā vietā, taču nosusināšana veicinās tās atjaunošanos blakus teritorijā un izplatīšanos arī tālāk.

Atkārtoti apsekojot teritoriju, nav konstatēta apdziras *Huperzia selago* atradne citu lietotāju zemē, pie 229.kv. 6.nog., zemes vienībā Nr. 32600040032, kur 2015.gadā bija konstatēta neliela augu grupiņa 20x20 cm platībā (LKS 92 koordinātas: X 589892, Y 285587). Pēc plānotā kūdras ieguves laukuma robežu izmaiņām attālums līdz atradnes vietai palielinājies līdz 205 metriem, kas ir pietiekams un šīs sugas dzīvotni neietekmēs.

3.2. Putni

Saskaņā ar DDPS “Ozols” informāciju un šī atzinuma sagatavošanas vajadzībām veikto uzskaišu laikā paredzētās darbības vietas teritorijas tuvumā (aptuveni 500 m attālumā no plānotās darbības vietas) ir konstatētas vairākas Latvijā īpaši aizsargājamas putnu sugas (3. pielikums).

Pamatojoties uz “Mazā dzeņa *Dryobates minor*, vidējā dzeņa *Leiopicus medius*, baltmugurdzeņa *Dendrocopos leucotos*, dižraibā dzeņa *Dendrocopos major*, trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus*, melnās dzilnas *Dryocopus martius* un pelēkās dzilnas *Picus canus* aizsardzības plāns” ietvertu informāciju, paredzētās darbības vietā un tās tiešā tuvumā neatrodas īpaši aizsargājamu dzeņu sugu aizsardzībai prioritāri nozīmīgas teritorijas.

Vokalizējošs melnās dzilnas tēviņš ligzdošanai piemērotā biotopā 05.12.2021. konstatēts 230. kvartāla 14. nogabalā. Sugai raksturīgās darbības pēdas – kalumi, konstatēti arī 229. kvartāla 4., 5., 7. un 9. nogabalos. Datu ievākšanas laikā Eiropas ligzdojošo putnu atlantam, privātā valdījumā esošā īpašumā (zemes vienības kadastra apzīmējums Nr. 7201060210), aptuveni 200 m attālumā no plānotās darbības vietas 22.06.2015. konstatēta vokalizējoša melnā dzilna ligzdošanai piemērotā biotopā (novērotājs: Guna Roze).

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamu sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā. Melnā dzilna ir samēra plastiska attiecībā uz apdzīvoto vidi – tai ir plašas ligzdošanas teritorijas (200 – 300 ha), kurās ir nepieciešams liels daudzums lielu dimensiju vecu koku, tomēr nav obligāti nepieciešamas vienlaidus vecas vai tikai no lieliem kokiem sastāvošas mežaudzes¹⁷. Ligzdošanai izmanto arī izcirtumos atstātos kokus, tomēr izcirtumu un jaunaudžu platības ainavā samazina dzīvotnes piemērotību. Sugas populācijai konstatēta stabila īstermiņa tendence (2008. – 2018. gadu periods) Latvijā¹⁸. Plānotā kūdras ieguve būtiski nepasliktinās sugas ligzdošanas un barošanās apstākļus. Nevar izslēgt trokšņa traucējuma potenciāli negatīvu ietekmi.

Pamatojoties uz “Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo*

¹⁷ Bergmanis M., Priednieks J., Avotiņš A., Priediece I. 2020. Mazā dzeņa *Dryobates minor*, vidējā dzeņa *Leiopicus medius*, baltmugurdzeņa *Dendrocopos leucotos*, dižraibā dzeņa *Dendrocopos major*, trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus*, melnās dzilnas *Dryocopus martius* un pelēkās dzilnas *Picus canus* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

¹⁸ Birdlife International 2019. Bird species' status and trends reporting format for the period 2013-2018. <https://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/art12/envxtfmg>

bubo aizsardzības plāns”¹⁹ ietverto informāciju, paredzētās darbības vietā un tās apkārtnē neatrodas īpaši aizsargājamo pūču sugu aizsardzībai prioritāri nozīmīgas teritorijas.

Vokalizējošs apodziņš ligzdošanai piemērotā biotopā 05.12.2021. konstatēts 230. kvartāla 14. nogabalā.

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā. Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 940 „*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” apodziņa ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 2 – 10 ha platībā.

Apodziņš uzskatāms par lietussarga sugu bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā mežos (Rueda et al. 2013). Apdzīvo galvenokārt vidēja vecuma un vecus lapu koku vai jauktu koku mežus ar atsevišķiem, veciem, dobumainiem kokiem. Sugas populācijai konstatēta negatīva ilgtermiņa tendence (2003. – 2018. gadu periods) Latvijā (*Birdlife International* 2019) un, atbilstoši starptautiski atzītajiem Starptautiskās Dabas un dabas resursu aizsardzības savienības (*International Union for Conservation of Nature*, turpmāk tekstā IUCN) kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā novērtēta kā jutīga (VU, *Vulnerable*).

Plānotā kūdras ieguve būtiski nepasliktinās sugas ligzdošanas un barošanās apstākļus. Nevar izslēgt trokšņa traucējuma potenciāli negatīvu ietekmi.

Lielākā daļa paredzētās darbības teritorijas ietilpst 400 m meža zonā no lauku malām, kur ligzdo 90% no visiem mazajiem ērgļiem²⁰. Tomēr kopumā mežaudzes plānotās darbības vietā un tās tiešā tuvumā ir mazā ērgļa ligzdošanai maz piemērotas un sugas ligzdošana ir maz iespējama. Veicot izpēti teritorijas apsekošanu bezlapu periodā nav konstatētas lielo plēsīgo putnu ligzdas. Mazā ērgļa īpatnis 11.05.2021. konstatēts aptuveni 500 m attālumā no plānotās darbības vietas, privātā valdījumā esošās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs Brencēnu apkārtnē (novērotājs: Aigars Kalvāns). Pārlidojošs mazā ērgļa īpatnis 20.04.2021. konstatēts aptuveni 700 m attālumā no plānotās darbības vietas Zutēnu apkārtnē. Teritoriāls mazo ērgļu pāris 20.04.2021. konstatēts privātā valdījumā esošās mežaudzēs aptuveni 2 km attālumā uz ZR no plānotās darbības vietas.

Plānotā kūdras ieguve būtiski nepasliktinās sugas ligzdošanas un barošanās apstākļus. Nevar izslēgt trokšņa traucējuma potenciāli negatīvu ietekmi.

Vokalizējoši mazā mušķērāja *Ficedula parva* tēviņi ligzdošanai piemērotā biotopā 12.05.2021. konstatēti privātā valdījumā esošos īpašumos (zemes vienības kadastra apzīmējums 7201060110; 7201060210) aptuveni 50 m attālumā no plānotās darbības vietas. Mazā mušķērāja ligzdošanai nepieciešami mitri vidēja vecuma un veci lapkoku vai jaukti saimnieciskās darbības neskarti meži ar daudziem struktūras elementiem – kritālām, stubenīem, sausokņiem. Sugas populācijas izmaiņu tendence ilgtermiņā (1991. – 2016. gadu periods) ir stabila, bet īstermiņā (2005. – 2018. gadu periods) ir pieaugoša. Plānotās kūdras ieguves rezultātā netiks negatīvi ietekmēta sugas dzīvotne un ligzdošanas apstākļi.

¹⁹ Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bīkšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

²⁰ Bergmanis, U. 2019. Mazā ērgļa *Clanga pomarina* aizsardzības plāns Latvijā. Latvijas Dabas fonds, Rīga.

Garā purva tiešā tuvumā esošajās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs 2021. gadā konstatēts rubeņu *Lyrurus tetrix* riests 6 tēviņiem. Viens īpatnis 2021. gadā konstatēto riesta vietu apkārtņē novērots arī 10.06.2021. (novērotājs; Imans Jakovļevs).

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 5885 – 15196 riestojoši tēviņi. Sugas populācijas izmaiņu tendence ilgtermiņā (1991. – 2012. gadu periods) ir pieaugoša, bet īstermiņā (2009. – 2017. gadu periods) datu trūkuma dēļ ir nezināma.

Rubenis ir plastisks apdzīvojamās vides izvēlē un populācijas pastāvēšanai nepieciešams noteikts, sezonas gaitā mainīgs biotopu un tā sastāvdaļu komplekss. Sugas izmantotie biotopi būtiski atšķiras dažādās dzīves gada cikla fāzēs no kurām nozīmīgākās ir pavasara riesta periods, olu veidošanas un dēšanas periods, mazuļu vadāšanas periods, baru dzīves periods līdz bieza sniega uzkrīšanai un baru dzīves periods pēc bieza sniega segas izveidošanās²¹.

Veicot kūdras ieguvi visā plānotajā platībā tiks būtiski negatīvi ietekmētas vai iznīcinātas dzīvotnes, kas ir sugai būtiskas olu inkubācijas periodā un mazuļu vadāšanas periodā. Tomēr plānotā kūdras ieguves ietekme uz Latvijā ligzdojošo rubeņu populāciju vērtējama kā nebūtiska (< 0,05% no Latvijas populācijas). Rubēniem pastāv pārceļšanās iespējas uz tuvākajā apkārtņē esošajiem piemērotajiem biotopiem.

2021. gadā veikto putnu uzskaišu laikā aptuveni 500 m attālumā no plānotās kūdras ieguves vietas konstatētas vēl vairākas Latvijā īpaši aizsargājamas putnu sugas: pelēkā dzilna, vidējais dzenis, sila cīrulis *Lullula arborea*.

Pelēkā dzilna un vidējais dzenis ir ekoloģiski saistītas sugas ar platlapju kokiem un apšu audzēm. Šo sugu iespējama ligzdošana 2021. gadā konstatēta aptuveni 500 m attālumā no plānotās kūdras ieguves teritorijas, viensētas “Vanadziņi” apkārtņē. Plānotā kūdras ieguve neietekmēs vidējā dzeņa un pelēkās dzilnas ligzdošanas un barošanās apstākļus.

Vokalizējošs sila cīrulis 12.05.2021. konstatēts aptuveni 200 m attālumā no plānotās darbības vietas, smilts karjera tuvumā pie Brencēniem. Latvijā samērā bieži sastopama putnu suga; ligzdo sausus, smilšainos zālajos, arī izcirtumos un jaunaudzēs. Plānotā kūdras ieguve neietekmēs sila cīruļa ligzdošanas un barošanās apstākļus.

4. Konstatētie Eiropas Savienībā un Latvijā īpaši aizsargājamie biotopi, biotopi ar specifiskām izplatības īpatnībām Latvijā un konstatēto biotopu kvalitāte, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā un to ietekmes vērtējums

ES nozīmes biotopu inventarizācija Garajā purvā pirmo reizi veikta 2015.gadā, taču pēc biotopu noteikšanas metodikas precizēšanas, saskaņā ar 2016.gadā aktualizētajiem purvu un purvaino mežu biotopu aprakstiem²² bija nepieciešama teritorijas papildus apsekošana un pārvērtēšana.

Izvērtēta atbilstība ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamiem biotopiem plānotajā kūdras ieguves laukumā, kā arī kūdras atradnei piegulošajā teritorijā līdz 200 m attālumā, un

²¹ Liepa V., Račinskis E., Kalvāns A., Hofmanis H. 2003. Rubeņu *Tetrao tetrix* aizsardzības plāns Latvijā. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

²² <https://www.daba.gov.lv/lv/biotopu-kartesanas-metodikas-0>

pievedceļam – vismaz 50 m attālumā, kas uzskatāms par attālumu, kurā iespējama būtiska nelabvēlīga paredzētās darbības ietekme uz aizsargājamiem biotopiem, un kurā var būt nepieciešami nosacījumi ietekmes mazināšanai. Pēc papildus apsekojuma būtiski nav mainījusies ES nozīmes biotopu kopējā platība, taču precizētas robežas un savstarpējais biotopa veidu un variantu sadalījums (shēma 1.pielikumā).

4.1.Mežu biotopi

9010* Veci vai dabiski boreāli meži:

229.kv. 4., 5., 7., 9.nog. – robežojas ar kūdras atradni (kopā 3,14 ha)

230.kv. 14. nog. daļā – robežojas ar plānoto pievedceļu (2,64 ha)

91D0* Purvaini meži:

229.kv. 3.nog. vidusdaļā – kūdras atradnē (6,34 ha)

229.kv. 3.nog. dienvidu daļā - robežojas ar kūdras atradni (9,09 ha)

Zemes vienībā Nr. 32460060209 - robežojas ar kūdras atradni (0,46 ha)

Izvērtējot biotopu obligātās pazīmes²³, raksturojošās sugas un struktūrelementus, konstatēts, ka daļa no ES nozīmes mežu biotopiem atbilst arī Latvijas īpaši aizsargājamiem biotopiem. Mežu biotopu raksturojums un iespējamā ietekme apkopota 2.tabulā, platības samazinājuma vērtējums – atzinuma 4.3.punktā.

2.tabula

ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamo meža biotopu raksturojums un nosacījumi iespējamās ietekmes samazināšanai

Kvartāls, nogabals	ES biotopa kods, variants, kvalitāte	Latvijas īpaši aizsargājamais biotops	Paredzētās darbības iespējamā ietekme	Nosacījumi ietekmes samazināšanai
229.kv. 4., 5.nog.	9010*-3, vidēja	1.14. Atbilst definīcijai un obligātajiem kritērijiem: valdošās sugas (priedes) vecums 144 gadi, 5 biotopu raksturojošās sugas, 6 bioloģiski nozīmīgi struktūras elementi	Nebūtiska ietekme var skart biotopa austrumu daļu, kas robežojas ar plānoto kūdras ieguves laukumu. Šobrīd to norobežo šaura, augsta grāvja atbērtne - valnis.	Saglabāt esošo valni, necirst kokus 229.kv. 4.nog. Tehnikas pārvietošanās pieļaujama pa jaunu atbērtni, kas veidojama grāvja kreisajā (ziemeļaustrumu) pusē – shēmā 2.pielikumā ar brūnu pārtrauktu līniju
229.kv. 7., 9.nog.	9010*-3, vidēja	1.14. Atbilst definīcijai un obligātajiem kritērijiem: valdošās sugas (egles) vecums 124 gadi, 6 biotopu raksturojošās sugas, 6 bioloģiski nozīmīgi struktūras elementi	Ietekme var skart biotopa austrumu daļu, kas robežojas ar plānoto kūdras ieguves laukumu. Šobrīd to norobežo šaura, augsta grāvja atbērtne - valnis.	Saglabāt esošo valni, necirst kokus 229.kv. 9.nog. Tehnikas pārvietošanās pieļaujama pa jaunu atbērtni, kas veidojama grāvja kreisajā (ziemeļaustrumu-austrumu) pusē – shēmā 2.pielikumā ar brūnu pārtrauktu līniju
229.kv. 3.nog. vidusdaļā	91D0*-1, laba	1.15. Atbilst definīcijai un obligātajiem kritērijiem: hidroloģija – atbilst;	Veicot kūdras ieguvi, ietekme uz visu biotopa platību (6,34 ha) būs būtiska	Kūdras ieguves gadījumā – nav iespējami

²³ LR Ministru kabineta noteikumi Nr.350 „Par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”)

		valdošās sugas (priedes) vecums noteikts vizuāli pēc koku vainagiem, stumbriem un zariem - vismaz 100 gadi, 7 biotopu raksturojošās sugas, 3 bioloģiski nozīmīgi struktūras elementi	un neatgriezeniska	
229.kv. 3.nog. dienvidu daļā	91D0*-1, zema	Nav Atbilst ES nozīmes biotopa minimālajām prasībām	Kūdras ieguves rezultātā iespējama mitruma samazināšanās. Šobrīd gar grāvi ziemeļu malā ir sablīvēta, neizteikta atbērtne, kas nodrošina mitruma režīma saglabāšanos.	Tehnikas pārvietošanās gar grāvi 229.kv. 3.nog. pieļaujama pa esošo atbērtni grāvja kreisajā (dienvidu) pusē – shēmā 2.pielikumā ar brūnu pārtrauktu līniju. Atbērtnes joslā pieļaujama koku ciršana.
230.kv. 14.nog. daļa	9010*-3, laba	1.14. Atbilst definīcijai un obligātajiem kritērijiem: valdošās sugas (priedes) vecums 144 gadi, 6 biotopu raksturojošās sugas, 7 bioloģiski nozīmīgi struktūras elementi, konstatētas 2 īpaši aizsargājamās sūnu sugas	Šobrīd no biotopa līdz grāvim ir 5-7 m plata josla. Pievedceļa ierīkošanai nepieciešama platākas meža joslas izciršana. Biotopa platība samazināsies par 0,24 ha (120 m x 20 m)	Posmā gar 230.kv. 14.nog. ziemeļaustrumu malu neveidot ceļa paplašinājumus, neplānot tehnikas un materiālu novietošanu. Bīstamos sausos kokus iegāzt mežaudzē. Kritālas, kas traucē trases ierīkošanai, pārvietot mežaudzē.
z.v. 32460060209	91D0*-1, zema	Nav Atbilst ES nozīmes biotopa minimālajām prasībām	Robežojas ar kūdras ieguves laukumu, aizņem ļoti mazu platību (0,46 ha). Kūdras ieguves rezultātā iespējama mitruma samazināšanās un biotopa degradācija.	Kūdras ieguves gadījumā – nav iespējami

4.2.Purvu biotopi

7110* Aktīvi augstie purvi:

229.kv. 3.nog. daļa, 230.kv. 1.nog. daļa – kūdras atradnē (kopā 20,29 ha)

7120 Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās:

229.kv. 3.nog. daļa, 230.kv. 1.nog. daļa – kūdras atradnē (kopā 70,24 ha)

Abi minētie purvu biotopu veidi nav iekļauti Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstā. Purvu biotopu raksturojums un iespējamā ietekme apkopota 3.tabulā, platības samazinājuma vērtējums – atzinuma 4.3.punktā.

3.tabula.

ES nozīmes purvu biotopu raksturojums un nosacījumi iespējamās ietekmes samazināšanai

Kvartāls, nogabals	ES biotopa kods, variants,	Raksturojums	Paredzētās darbības iespējamā ietekme	Nosacījumi ietekmes samazināšanai
--------------------	----------------------------	--------------	---------------------------------------	-----------------------------------

	kvalitāte			
229.kv. 3.nog. ziemeļu daļa	7110*-1, zema	Zemsedzē dominē sīkkrūmi, taču sūnu stāvā sastopamas biotopam raksturīgās sfagnu sugas (<i>Sphagnum rubellum</i> , <i>S.fuscum</i>). Nav lāmu un grēdu mikroreljefa, kūdra sablīvējusies. Sastopamas retas priedes, ar purviem raksturīgajām formām.	Veicot kūdras ieguvī, ietekme uz visu biotopa poligona platību (9,12 ha) būs būtiska un neatgriezeniska	Kūdras ieguves gadījumā – nav iespējami
229.kv. 3.nog. austrumu daļa un 230.kv. 1.nog. rietumu daļa	7110*-1, vidēja	Zemsedzē sastopami sīkkrūmi un makstainā spilve <i>Eriophorum vaginatum</i> , sūnu stāvā - biotopam raksturīgās sfagnu sugas (<i>Sphagnum rubellum</i> , <i>S.fuscum</i>). Atsevišķas lāmas līdz 3m ² platībā. Kūdra vietām sablīvējusies. Sastopamas retas priedes, ar purviem raksturīgajām formām.	Veicot kūdras ieguvī, ietekme uz abu biotopa poligonu kopējo platību (11,17 ha) būs būtiska un neatgriezeniska	Kūdras ieguves gadījumā – nav iespējami
229.kv. 3.nog. rietumu daļa	7120-1, vidēja	Zemsedzē dominē sīkkrūmi, sfagnu maz, priedes pārsvarā strauji augošas. Kūdra sablīvējusies. Grāvji robežojas ar dienviņu un rietumu malu.	Veicot kūdras ieguvī, ietekme uz visu biotopa poligona platību (17,18 ha) būs būtiska un neatgriezeniska	Kūdras ieguves gadījumā – nav iespējami
229.kv. 3.nog. ziemeļu un austrumu daļa, 230.kv. 1.nog. daļa	7120-2, vidēja	Zemsedzē dominē sīkkrūmi, priedes pārsvarā strauji augošas. Kūdra sablīvējusies. Gabalkūdras ieguves vietās sfagni ir tikai zemākajās ieplakās. Vietas, kur sfagnu nav, un koku stāvā ir 7-10 m augstas priedes, izslēgtas no biotopa poligona.	Veicot kūdras ieguvī, ietekme uz abu biotopa poligonu kopējo platību (53,06 ha) būs būtiska un neatgriezeniska	Kūdras ieguves gadījumā – nav iespējami

4.3.Biotopu platības samazinājuma vērtējums kūdras ieguves un plānotā pievedceļa trases teritorijā

Tā kā šobrīd nav datu par visu ES nozīmes biotopu platībām un izvietojumu Latvijā, 4.tabulā salīdzinājumam dots biotopu platības aptuvenš novērtējums saskaņā ar ziņojumu Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā²⁴ un reģistrēto biotopu platībām LVM apsaimniekotajos mežos²⁵.

4.tabula

ES nozīmes biotopu platības samazinājums plānotās darbības teritorijā

²⁴ https://www.daba.gov.lv/public/lat/dabas_aizsardzibas_plani/dati1/zinojumi_eiropas_komisijai/

²⁵ https://www.lvm.lv/images/lvm/sabiedribai/Vides_aizsardziba/lvm_vides_parskats_2020-2.pdf

ES biotopa kods	Platības samazinājums (ha)	Platības vērtējums Latvijā	% samazinājums Latvijā	Platības vērtējums LVM apsaimniekotajā teritorijā	% samazinājums LVM apsaimniekotajā teritorijā
9010*	0,24	496,33-750,0 km ² (49633-75000 ha)	0,0003-0,0005	72600 ha	0,0003
91D0*	6,34	602,4 - 1200,0 km ² (60240 - 120000 ha)	0,005-0,011	60880 ha	0,010
7110*	20,29	862,82 - 1120,0 km ² (86282 - 112000 ha)	0,018-0,023	80150 ha	0,025
7120	70,24	117,8 - 153,14 km ² (11780 - 15314 ha)	0,459-0,596	9200 ha	0.763

Kūdras ieguves gadījumā prognozētais platības samazinājums gan Latvijā, gan LVM apsaimniekotajā teritorijā nevienam biotopam nesasniedz 1 %. Lielākais samazinājums būs biotopam 7120 *Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās*. Lai veicinātu šo dabiskās atjaunošanās procesu, būtu jāpaceļ ūdens līmenis purvā. Taču, ņemot vērā, ka Garā purva hidroloģiskais režīms ir saistīts ar apkārt esošo teritoriju, purva atjaunošanas gadījumā tiktu appludinātas piegulošās meliorētās lauksaimniecības un meža zemes.

5. Citas apsektās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības, piemēram, dižkoki, veci koki, alejas, zinātniski nozīmīgas sugu atradnes

Garais purvs atrodas mežainā ieplakā un šobrīd apkārtņē vizuāli neizceļas. Teritorija reti tiek izmantota rekreācijai. Veidojot kūdras laukus, ainava kļūs klajāka, taču no valsts autoceļa P79 Koknese-Ērgļi būs norobežota ar 400-500 m platu meža joslu.

Plānotās kūdras ieguves tiešas ietekmes zonā citas nozīmīgas dabas vērtības nav konstatētas. Plānotais pievedceļš robežojas ar ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamu biotopu *Veci vai dabiski boreāli meži* (9010*, 1.14.), kurā konstatētas divas īpaši aizsargājamās sūnu sugas: Hellera ķīļlape *Anastrophyllum hellerianum* (dabisko meža biotopu specifiskā suga, tuvākajā vietā 190 m no plānotā ceļa trases, LKS 92 koordinātas: X 590873, Y 284889) un kailā apaļlape *Odontoschisma denudatum* (dabisko meža biotopu indikatorsuga, tuvākajā vietā 140 m no plānotā ceļa trases, LKS 92 koordinātas: X 590893, Y 284940; X 590849, Y 284829). Attālums ir pietiekams, un sugu dzīvotnes netiks ietekmētas. Biotopa aizsardzības nosacījumi nodrošinās piemērota substrāta saglabāšanos šīm sugām.

6. Pētāmās teritorijas aizsargājamo dabas un ainavas vērtību labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības un darbības, lai uzlabotu konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību neatkarīgi no to aizsardzības statusa

Apsēktās teritorijas bioloģisko daudzveidību nosaka reģionam raksturīgie augsnes un mitruma apstākļi. Teritorija atrodas Latvijas centrālajā daļā, kur dominē boreālajiem mežiem raksturīgā veģetācija – kopumā ar nabadzīgu sugu sastāvu. Saglabājot dažāda vecuma mežus gar purvu šajā teritorijā, bioloģiskā daudzveidība laika gaitā, mežaudzēm kļūstot vecākām, var palielināties.

7. Secinājumi par plānotās darbības vai pasākuma ietekmi uz konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību, kā arī uz piegulošo teritoriju un nosacījumi darbības vai pasākuma veikšanai

- 7.1. Paredzētās darbības ietekmes zonā konstatēta viena ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama vaskulāro augu suga - gada staipeknis *Lycopodium annotinum*. Paredzētās darbības rezultātā kūdras ieguves teritorijā un gar plānoto pievedceļu tiks ietekmēta daļa no šīs sugas dzīvotnēm. Divas no 13 atradnēm pašreizējās vietās nav iespējams saglabāt, ja visā laukumā plāno iegūt kūdru. Sugas augšanas īpatnību dēļ nav noteikta precīza aizņemtā platība, to nav iespējams salīdzināt arī ar kopējo platību valstī un reģionā. Īslaicīgi sagaidāma gada staipekņa audžu kopējās platības samazināšanās, taču nosusināšana veicinās sugas atjaunošanos blakus teritorijā un izplatīšanos arī tālāk. Ņemot vērā gada staipekņa izplatības raksturu un atjaunošanās dinamiku, paredzams, ka populācijai netiks nodarīts būtisks kaitējums.
- 7.2. Paredzētās darbības ietekmes zonā 2021. gadā konstatēta vairāku Latvijā īpaši aizsargājamo putnu sugu iespējama ligzdošana: rubenis, melnā dzilna, pelēkā dzilna, vidējais dzenis, apodziņš, mazais mušķērājs, mazais ērglis, sila cīrulis.
- 7.3. Kūdras ieguves rezultātā netiks būtiski pasliktināti melnās dzilnas, apodziņa, mazā mušķērāja un mazā ērgļa ligzdošanas apstākļi. Kā šo sugu ligzdošanu potenciāli negatīvu faktoru var minēt trokšņa piesārņojumu.
- 7.4. Veicot kūdras ieguvi visā plānotajā platībā tiks būtiski pasliktināti rubeņu ligzdošanas apstākļi. Rubeņa Latvijas populācijai netiks nodarīts būtisks kaitējums un putniem pastāv pārcelšanās iespējas uz tuvumā esošiem piemērotiem biotopiem.
- 7.5. Pēc piesardzības principa, lai samazinātu iespējamo ietekmi uz īpaši aizsargājamo putnu sugu (tostarp tādu putnu sugu, ko nebija iespējams konstatēt teritorijas apsekojuma laikā fenoloģisku apstākļu ietekmē) iespējamo ligzdošanu, pievedceļa "Garā kūdras purva ceļš" izbūves darbus un kūdras ieguvei paredzēto platību atmežošanu neveic laika periodā no 1. marta līdz 30. jūnijam. Aprobežojumu termiņš izriet no sugu ligzdošanas fenoloģijas. Sākot no jūlija, vairums Latvijā īpaši aizsargājamo putnu sugu (tostarp izpētes teritorijā konstatētās sugas) mazuļi ir sasnieguši lidotspēju vai ir pietiekami termotstabili, lai tie neaizietu bojā, pieaugušo putnu iztraucēšanas gadījumā.
- 7.6. Ja kūdras ieguve tiks īstenota visā plānotajā platībā (128,013 ha), paredzams ES nozīmes biotopu platības samazinājums: *Purvaini meži*, 91D0* - par 6,34 ha jeb par 0,005-0,011% no šī biotopa veida platības Latvijā un par 0,010% no biotopa veida platības LVM apsaimniekotajā teritorijā; *Aktīvi augstie purvi*, 7110* - par 20,29 ha jeb par 0,018-0,023% no šī biotopa veida platības Latvijā un par 0,025% no biotopa veida platības LVM apsaimniekotajā teritorijā; *Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās*, 7120 - par 70,24 ha jeb par 0,459-0,596% no šī biotopa veida platības Latvijā un par 0,763% no biotopa veida platības LVM apsaimniekotajā teritorijā. Atbrīvojot plānotā pievedceļa trasi, paredzams ES nozīmes biotopa *Veci vai dabiski boreāli meži*, 9010* samazinājums par 0,24 ha jeb par 0,0003-0,0005% no šī biotopa veida platības Latvijā un par 0,0003% no biotopa veida platības LVM apsaimniekotajā teritorijā.
- 7.7. Paredzētās darbības piegulošajā teritorijā konstatēti ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājami biotopi *Veci vai dabiski boreāli meži*, 9010*, 1.14. un *Purvaini meži*, 91D0*. Lai nemazinātos šo biotopu struktūru un funkciju kvalitāte, ievērojami nosacījumi:
 - 7.7.1. saglabāt esošo valni, necirst kokus 229.kv. 4. un 9.nog.; tehnikas pārvietošanās pieļaujama pa jaunu atbērti, kas veidojama grāvja kreisajā (ziemeļaustrumu - austrumu) pusē (shēmā 2.pielikumā ar brūnu pārtrauktu līniju);

- 7.7.2. tehnikas pārvietošanās gar grāvi 229.kv. 3.nog. pieļaujama pa esošo atbērtni grāvja kreisajā (dienvidu) pusē – shēmā 2.pielikumā ar brūnu pārtrauktu līniju; atbērtnes joslā pieļaujama koku ciršana;
- 7.7.3. posmā gar 230.kv. 14.nog. ziemeļaustrumu malu neveidot ceļa paplašinājumus, neplānot tehnikas un materiālu novietošanu; bīstamos sausos kokus iegāzt mežaudzē; kritalas, kas traucē trases ierīkošanai, pārvietot mežaudzē.

Atzinums sagatavots uz 18 (astoņpadsmit) lappusēm.

Pielikumā:

1. Apsekotā teritorija, plānotās darbības vieta un ES nozīmes biotopi 1:10 000 uz vienas A3 lapas
2. Ietekmes mazināšanas pasākumi uz piegulošo teritoriju 1:10 000 uz vienas A3 lapas
3. Paredzētās darbības vietā un tās apkārtnē konstatētās īpaši aizsargājamo putnu sugu atradnes 1:17 000 uz vienas A3 lapas

Vija Kreile

Tālrunis: +37126586646

e-pasts: v.kreile@lvm.lv

Gaidis Grandāns

Tālrunis: +37126638608

e-pasts: g.grandans2@lvm.lv

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Signed

VIJA KREILE

Laika zīmoga uzlikšanas laiks: 09.07.2021 20:50:37 EEST

Signed

GAIDIS GRANDĀNS

Laika zīmoga uzlikšanas laiks: 12.07.2021 08:32:51 EEST